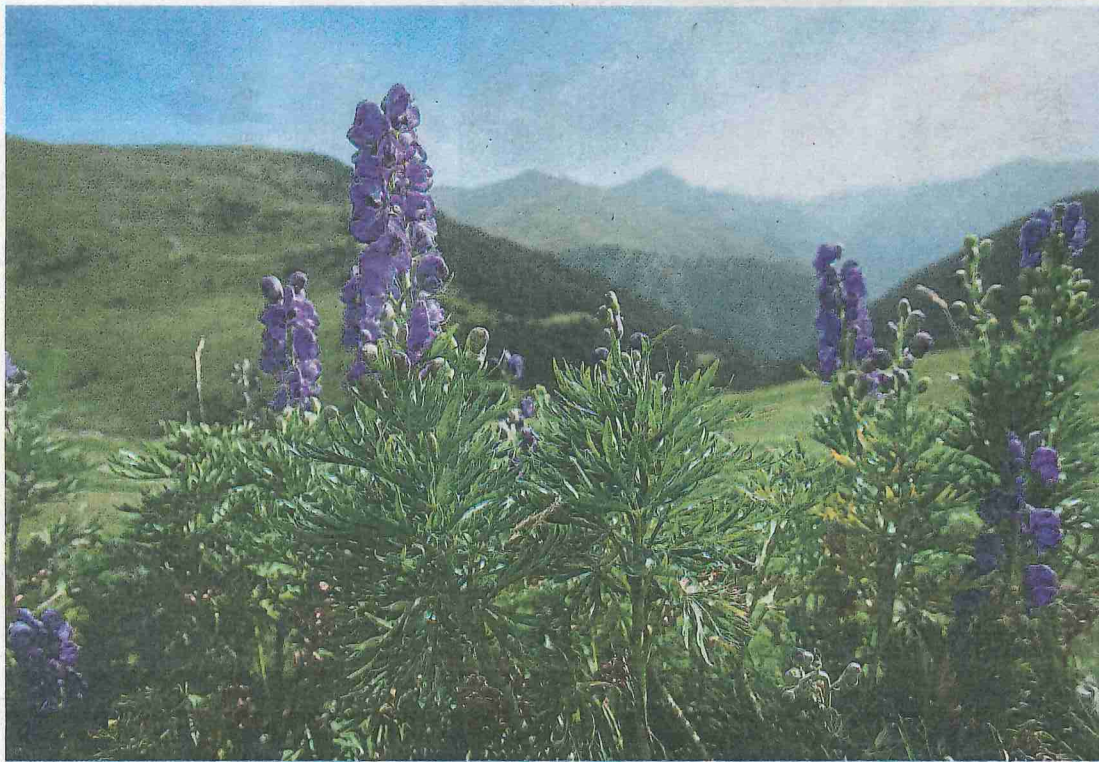

L'hospital Vall d'Hebron, la Universitat de Girona i la Federació d'Entitats Excursionistes inicien una campanya per alertar de la letalitat d'una planta que creix a més de 1.500 metres

La tora blava, ni tocar-la

SHOOTING/JORDI PLAY

ROSAM. BOSCH
Barcelona

Hi ha gent que arriba amb poms de tora blava i ens diu: 'Mira quines flors més boniques he trobat'. Nosaltres els demanem que les llancin ràpidament i els advertim que són molt verinosos", comenta Roger Cararach, un dels guardes del refugi Serra d'Ensija (Berguedà). Aquest alpinista avisa els seus hostes de les característiques del letal *Aconitum napellus*, conegut a Catalunya com a tora blava, i en altres zones de l'Estat, com a *matalobos*, *casco de diablo*, *cohete azul*... Davant les creixents sortides a la muntanya, la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC), l'hospital Vall d'Hebron i la Universitat de Girona (UdG) han iniciat una campanya per informar de les conseqüències nefastes que pot comportar agafar i acostar-se a la boca o al nas aquesta atractiva flor que creix entre 1.500 i 2.500 metres, en prats d'altura i en enclavaments humits, com ara la ribera de rius i rierols.

La *Guia de Plantas Tòxiques*, editada pel Ministeri de Sanitat, subratlla que l'aconít és una de les espècies més verinoses d'Europa.

El perill comença abans que floreixi, a la primavera, ja que es confon amb una mena d'api silvestre (*Molopospermum peloponnesiacum*), el coscoll o brúcol,

Flor amb travessa

■ "Just davant del refugi hi ha molta tora blava, i també al costat del torrent de la Llobatera, no s'hi acosten les vaques ni les ovelles", comenta Roger Cararach. Precisament, per l'abundància d'aquesta planta letal a la zona del refugi Serra d'Ensija, els guardes, Cararach i Ester Godina, van decidir posar el nom de Tora Blava a la travessa que van crear, una manera d'alertar del perill que comporta aquesta espècie vegetal. Robert Blasco recorda que cal remuntar-se al 1740 per trobar les primeres morts documentades per aconít, a Setcases, segons consta a *El Dioscòrides renovado*, de Pio Font Quer. Uns pastors van fer servir varetes d'aconít per rostir uns ocells. El contacte de l'ocell amb la planta va ser mortal. La ruta Tora Blava planteja tres itinerraris, d'entre tres i cinc etapes, partint de Berga i passant per Rasos de Peguera, Gósol, la base del Pedraforca i Serra d'Ensija, en el cas de la més llarga.

JEAN RIBOT

En flor

A la foto superior, la tora blava, al parc natural de les Capçaleres del Ter i el Freser

Tòxic

Quan no ha florit, l'*Aconitum* es pot confondre amb una varietat comestible d'api silvestre

El perill comença abans que floreixi, a la primavera, ja que es confon amb un api silvestre comestible

"Hi ha gent que arriba amb poms de tora blava", diu Roger Cararach, guarda del refugi Serra d'Ensija

que es menja en amanides en diferents zones del Pirineu, apunta Iñigo Soteras, metge d'urgències a l'hospital de la Cerdanya i membre del comitè de seguretat de la FEEC. A partir de mitjans de juliol, quan ja mostra tota la seva esplendor, no són poques les persones seduïdes pel seu to cridaner entre blau i violeta que s'afanyen a preparar rams perillosos. Robert Blasco, anestesista de l'hospital Vall d'Hebron i professor de medicina de muntanya de la UdG, considera que hi ha molts més casos d'intoxicació, lleus i greus que els que es diagnostiquen. Els símptomes, neurològics, cardiovasculars i gastrointestinals, comencen uns 30 minuts després de la ingesta i la detecció primerenca és crucial per al correcte tractament.

Amb només entre un i dos mil·ligrams del principi actiu responsable de la toxicitat, l'aconitina, la tora blava, ja pot tenir conseqüències fatals. No cal engolir-la per córrer perill. Soteras apunta que és important diferenciar que la seva ingestió accidental ha causat víctimes; que fa de-

cadés va provocar la mort de diversos membres d'una mateixa família de Puigcerdà; que la història va estar a punt de repetir-se a Andorra, el 2018, quan una parella i la seva filla van estar ingressats en estat crític durant diversos dies, i que pel seu centre hospitalari han passat els últims anys dues persones amb símptomes molt greus pel mateix motiu. Una d'elles és Toni Elias, veí de la Cerdanya de 71 anys, desitjós d'oferir el seu testimoni perquè tothom prengui consciència dels riscos que comporta aquesta planta. "Amb la meua dona tenim el costum d'anar a la vall d'Eina quan esclata la primavera, ja que té moltes espècies endèmiques de flora. Hi vam anar el 26 de maig del 2020 i ens vam trobar amb uns amics amb una bossa plena de coscolls, una espècie d'api que fins i tot serveixen en restaurants de la Cerdanya. A prop del riu vaig veure una planta, en vaig

"Vaig començar a tenir arrítmies i aturades cardíaques", diu Toni Elias, que va tastar l'aconít per error

agafar un brot, me'l vaig posar a la boca per tastar-lo, però el vaig escopir ràpidament, ja que era molt amarg i picant, no es tractava de coscoll, però tampoc no vaig pensar que fos tora", detalla aquest expert muntanyenc.

Poc després d'arribar a casa, el cos va reaccionar al verí. "Vaig notar unes rampes molt fortes a les mans, pressió a la cara i vaig caure a terra. No em responia cap múscul, vaig començar a tenir arrítmies i aturades cardíaques. Vaig perdre el coneixement. L'últim que recordo són les botes dels Bombers. Vaig tenir la sort que va venir un metge que ja havia atès altres casos per ingestió d'*Aconitum*", explica. De l'hospital de Puigcerdà el van traslladar a l'hospital Vall d'Hebron, on es va estar tres dies a l'UCI i dos a planta. "Per sort estic bé, vaig patir algun efecte col·lateral, com ara el trencament de tres costelles a causa dels massatges per tractar les parades cardiorespiratòries", explica.

Toni Elias remarca que no es va arribar a empassar res, que amb només el pas per la boca de l'*Aconitum* n'hi va haver prou per desencadenar aquest episodi terrible. "La tora blava creix per tot arreu, però no hi ha pas cartells indicadors del perill", lamenta.

A Catalunya es reproduïx abundantment a la Cerdanya, el Berguedà, l'Alta Ribagorça, els Pallars, el Ripollès, la Val d'Aran o la Garrotxa, indica la FEEC.

"No estem acostumats a espècies de tanta letalitat, és fulminant, mitja hora després de menjar-se-la per error ja causa els primers efectes. Ens va arribar a l'hospital una dona francesa molt greu, amb convulsions, deliris i arrítmies molt violentes que li van provocar 15 parades cardíaques", explica Iñigo Soteras. Afortunadament va ser diagnosticada a temps d'intoxicació per *Aconitum napellus* i va salvar la seva vida.●